

Prawo dziecka do rodziny, a piecza zastępcza

„Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców (...)” Jan Paweł II „Karta praw rodziny Stolicy Apostolskiej”.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewniającym bezpieczeństwo emocjonalne, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym ogromną rolę odgrywają wzajemne relacje między jej członkami. Rodzina, świadomie, jak również nieświadomie, ma wpływ na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy oraz ukierunkowuje jego aktywność. Dobrze funkcjonująca rodzina daje dziecku możliwość poczucia więzi i doświadczenia, tak bardzo ważne dla jego rozwoju. Współdziałający ze sobą rodzice mogą zapewnić dziecku właściwą odpowiedź na wszystkie jego potrzeby i oczekiwania, przekazują funkcjonujące w rodzinie wartości. To w rodzinie dziecko ma możliwość, poprzez codzienną, obserwację zapoznać się z pełnionymi w niej rolami oraz wzorcami wzajemnego komunikowania się. Takiej rodziny nie jest w stanie zastąpić nikt.

W sytuacjach kryzysowych, kiedy rodzina boryka się z różnymi problemami, a w związku z tym nie może lub nie chce zajmować się dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. Taką pomoc może stanowić rodzina zastępcza.

Rodzina zastępcza

Rodzina zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie naturalnej najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej. Taką opiekę sprawują rodziny zastępcze.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do pełnoletniości (w przypadku podjęcia dalszego kształcenia - dłużej). Kandydaci na rodziny zastępcze podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej.

Kiedy dzieci umieszcza się w rodzinie zastępczej?

Jeśli rodzice naturalni nie mogą wychowywać dziecka, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonych i zawieszonych prawach rodzicielskich, zdarza się jednak również, że w rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej oraz wyrażających dobrowolnie zgodę na przysposobienie (zrzeczenie), czyli dzieci które mogą być adoptowane.

Jakie są zadania i obowiązki rodziny zastępczej?

1. sprawowanie osobistej opieki nad powierzonym dzieckiem,
2. zapewnienie dziecku warunków rozwoju i wychowania odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju :
  - odpowiednie warunki bytowe,
  - możliwość rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego,
  - możliwość właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
  - możliwość zaspokajania indywidualnych potrzeb dziecka, w tym także potrzeby wypoczynku i organizacji czasu wolnego),
3. współpraca z sądem opiekuńczym (składanie sprawozdań z wykonywanej opieki oraz stawianie się na wezwanie Sądu),
4. współpraca z jednostką sprawującą nadzór nad przebiegiem rozwoju dziecka oraz warunkami jego życia (z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)
5. informowanie tej jednostki o stanie zdrowia dziecka, jego postępach w nauce i trudnościach wychowawczych, a także o przerwie w sprawowaniu osobistej opieki nad dzieckiem i jego samowolnym oddaleniu się,
6. wspieranie działań w zakresie unormowania sytuacji życiowej i prawnej dziecka, podtrzymywanie więzi dziecka z jego rodziną naturalną.

Rodzina zastępcza przy wykonywaniu swej funkcji kieruje się **dobrem dziecka** przyjętego do rodziny i **poszanowaniem jego praw** do:

1. wiedzy o swoim pochodzeniu,
2. podtrzymania kontaktu z rodziną naturalną oraz z innymi osobami bliskimi,
3. zachowania godności i ochrony przed wszelkimi formami przemocy
4. prawo do wychowania w rodzinie,
5. prawo do stałości opieki,
6. prawo do prywatności,
7. prawo do praktyk religijnych,
8. prawo do informacji,
9. prawo do rozwoju i usamodzielniania,
10. prawo do oświaty i nauki,
11. prawo do kultury, wypoczynku i rozrywki,
12. prawo do podmiotowego traktowania.